

tetni predavatelji; zbiranje in spoznavanje strokovne književnosti in statističnih podatkov; bibliografija književnosti; arhiv domačega in inozemskega tiska; zbirka zemljevidov; zbiranje drugega gradiva, ki je pomembno za navedena vprašanja; izdajanje znanstvenih in drugih knjig o inozemskih Jugoslovanih v domačih in tujih jezikih. Delalo naj bi se po načrtu, smotrno in metodično. Uspeh ne bi izostal, ako bi bila zagotovljena potrebna materialna sredstva. Zaradi obsežnosti gradiva bi se študij spočetka omejil na Slovence v tujini.

Književna poročila.

Dr. Urbanc Anton: Zavarovalno pravo. Ljubljana, 1959. Založil pisec. Mala 89, str. 256.

Pisec v predgovoru pravilno naglaša, da pravniki in gospodarstveniki težko pogrešajo slovensko besedilo zakona o zavarovalni pogodbi. Edini slovenski prevod — uradni — v slovenski izdaji avstrijskega lista državnih zakonov je skoro nedosegljiv, in pisec mu očita, da je zastarel in da je na več mestih netočen. Zakon o zavarovalni pogodbi razlaga pisec v obliki kratkega komentarja, pod črto so dodane — žal maloštevilne — odločbe stola sedmorice odd. B; morda bi bil pisec prav storil, ko bi bil dodal še najvažnejše avstrijske in češke. Komentar seveda v danem obsegu knjige ne more biti izčrpen in se ne more baviti s številnimi spornimi vprašanji, toda bistvene pripombe za razumevanje ne prelahkega zakona so v njem, in tudi pravilne so skoro brez izjeme. Dobro je zlasti to, da pisec razlaga, zakaj je dana in čemu naj služi kaka, in prvi pogled morda teže razumljiva določba zakona; pri tem razodeva dober vpogled v bistvo in tehniko zavarovanja sploh in posameznih zavarovalnih panog. Hvalevredno je tudi, da pisec opozarja na določbe drugih zakonov. Zakonu o zavarovalni pogodbi je pisec dodal uredbo o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji z dne 25. februarja 1957, ni je pa razlagal, ker še niso izšli vsi pravilniki k nji: to delo — upravno zavarovalno pravo — si je pač prihranil za pozneje. Prav tako niso priloženi splošni zavarovalni pogoji. Pisec poudarja njihovo veliko važnost, misli pa, da je bolje počakati, dokler zavarovalnice splošnih pogojev ne prilagode uredbi o nadzorstvu in novemu enotnemu zakonu o zavarovalni pogodbi, ki je že skrajno potreben. Dalo bi se seveda trditi tudi nasprotno: da so splošni zavarovalni pogoji sedaj, ko zavarovalno pravo še ni zenačeno in v večjem delu kraljevine sploh ni kolikor toliko izčrpnno urejeno z zakoni, še bolj važni kot bodo poslej, toda res je, da bi splošni zavarovalni pogoji ob sedanji pestrosti knjigo le preveč obremenjevali. Sicer pa pisec na mnogih mestih opozarja na splošne zavarovalne pogoje in jih tudi citira.

Od podrobnosti bi omenil h komentarju to: Na str. 28 (k § 1) sta v 2. odst. združeni dve misli, ki bi jih bilo kazalo ločiti, ker nista v pravi medsebojni zvezi. Brez dvoma so, nadalje, zavarovalne pogodbe eden najtipičnejših primerov tzv. *contrat d'adhésion*, toda spl. zav. pogoji niso *contrat*. — Prav jasna se mi ne vidita odst. 2 in 3 na str. 50 (§ 2), kolikor gre za § 871 odz. — Samo lapsus calami

je, da je na str. 51 odst. 2 (k § 5) rečeno „neresnično in nepopolno“, prav „ali“. — Na str. 56 (k § 8) bi bilo kazalo spojiti 2. in 3. odstavek in misli drugače razvrstiti. — Po opombah k § 9 (str. 57, odst. 3) bi se moglo misliti, da je stvar zavarovatelja, izposlovati amortizacijo prešle police, brez dvoma pa je to zavarovalčeva stvar. V pripombi k § 18 je rečeno, da zavarovalna doba traja eno leto, pri tem je citiran § 25, odst. 4, prav iz § 25, odst. 4 se pa vidi, da je lahko tudi krajša. — Str. 51 (k § 22). Prisilnost mnogih določb zak. zav. pog. je le relativna, v korist zavarovalcu, pripomba (odst. 1) je torej preširoka; v odst. 2 je namesto „domnevano pravo“ menda treba čitati „domnevano voljo“. — K § 28 (str. 57). Pripomba o umiku tožbe je sama po sebi pravilna, ni pa, glede na oba primera § 352 cpp., dovolj izčrpna. — K § 41: „Določitev zneska, ki bi ga moral plačati zavarovatelj, je po § 369 cpp. izključena“, to bi pomenilo, da § 369 sploh izključuje določitev zneska, kar bi bilo absurdno, mišljeno je pa, da se znesek mora dokazati in da se ne sme določiti po § 369 cpp. — K § 73 „da bi se mogel ogenj ne obvladajoče razširiti“ (pišcev citat iz spl. zav. pog., torej ne pišcev izraz): da naš poslovni svet žal čisto malo pazi na jezik, ni nič novega, toda v spl. posl. pogojih, ki se sestavljajo lepo v miru in s preudarkom, je podčrtani izraz le prehud. — Str. 77. Človek ima vtis, da sta 1. in 2. odstavek polna nasprotij, z drugačno razporeditvijo misli, ki so vsaka zase točne, bi se bilo lahko ogniti temu vtisu. — K § 88, str. 157 spod. Nejasno rečeno: „v izmeri vknjižbe“, pač mišljeno: v izmeri, kakor se užitek oceni? — K § 91. Pisec utemeljuje štiridnevni — torej daljši rok — za prijavo s tem, da zavarovalec škode po toči ne more povečati in tudi ne spremeniti stanje nastalo po toči. V Roda-Rodinem „Junker Marius“ pošlje slavonski graščak živino brzo na pobito polje, da bo več škode videti, ko pride zavarovalničin cenilec: ne vem, ali so pri nas tudi že taki mojstri. — K § 119, str. 165 „Po § 53, odst. 3 sme zavarovatelj po enomesečni odpovedni dobi odpovedati...“ pač ni jasno rečeno, § 53, odst. 3 je jasen. — Prav tako ne (k § 121, str. 169) „Stroškov zaradi previsoke odmere kazni...“, mišljeni so menda stroški pravnega sredstva zoper previsoko odmero kazni. — K § 122: „V obrambi ali stiski napravljeno dejanje ni protipravno“, vsaj za področje kaz. prava, to ne bo povsem prav, v. §§ 24 in 25 kz. — Nejasen mi je odst. 3 pripomb k § 124 (str. 173). — Na str. 174, odst. 2 od spodaj nejasno: „Zavarovatelj sme imenovati svojega zastopnika...“, gre pa za to, da zavarovatelj zavarovalcu imenuje, vsili, zastopnika, ki ga izbere zavarovatelj. — K § 150, pripomba v odst. 6 ni povsem v skladu s pripombo na str. 206, odst. 2, pravilna je ta pripomba, prva je preširoka. — Po pripombi o pomorskem zavarovanju ni prav jasno razmerje med trgovskimi mednarodnimi običaji in določbami druge knjige code-a de commerce (str. 215).

Pisec se je brez dvoma hotel, upoštevajoč tesni prostor, izražati čim krajše, tako je na par mestih trpela jasnost, vobče pa njegove pripombe niso samo pravilne nego tudi lahko umljive.

Glede prevoda je stvar deloma drugačna. Ni dvoma, da sta pravniški jezik in tehnika izražanja pri nas od zedinjenja znatno napredovala in gotovo je res, da je pisec marsikatero trdoto prvega službenega prevoda (Slpr.) odpravil, kar mu je bilo laže tudi zato, ker je pravnik, kar prvi prevajalec, kolikor vem, ni bil. Tudi je prvi prevajalec moral delati z največjo naglico — letnik 1917 avstr. 1. drž. zak. je imel 1455 strani v kvartu. — Toliko v čast prvemu prevajalcu, čigar prevod, kar sem jaz opazil, razen na dveh ali treh mestih tudi ni netočen; drži se pač čim verneje izvirnika, kar prav za prav ni na-

paka, temveč dolžnost prevajalca, poleg tega pa za nepravnika naj-boljše, kar more. Primerjal sem oba prevoda med seboj in z izvirnikom in težko je reči, kateri je, v celoti, boljši. Piščev je brez dvoma v mnogih ozirih glajši in sodobnejši, toda točnejši se mi ne zdi in v jezikovnem pogledu ima za moj okus tudi svoje hibe. Naj mi pisec te trditve ne zameri, sam vem predobro, kako težko je prevajati zakone, že celo iz „samostalniškega“ jezika na „glagolski“, in kolikšna je prav za pravnika nevarnost, da iz prevajalca postane razlagalec, toda mislim, da mi uspe dokaz moje trditve. V čisto jezikovna vprašanja se pri tem ne bom vtikal, gre mi predvsem za smisel in za terminologijo. V § 1, odst. 4 in drugodi je piscu „Vereinbarung“ = „dogovor“, tako imamo „p i s m e n d o g o v o r“ (tudi Slpr.); ali bi se ne dalo reči „sporazum“, „dogovor“ pa za „Verabredung“, „Abrede“ (seveda „Einverständnis“)? — § 2, odst. 1, nemški „gilt“ je piscu „se smatra“, Slpr. pravilno „velja“, na drugih mestih tudi pisec pravilno. — § 2, odst. 2 (in na drugih mestih): Lebensversicherung = zavarovanje življenja, Unfallversicherung = zavarovanje zoper nezgode, tako tudi Slpr.; ali ne: zavarovanje za (ali na?) življenje, za nezgodo? Saj se zoper smrt, nezgodo, točo, požar ne morem zavarovati. — V § 4, št. 1 je Slpr. točnejši, iz njega se vidi, da se besede „vedel ali moral vedeti“ nanašajo na oba primera, pisec je zaradi blagglasnosti ponovil besede „ali če je vedel“, ne pa besed „ali moral vedeti“, s tem je pokvaril smisel v korist zavarovatelju; v št. 3 spada citat „(§ 3, odst. 1)“ za besedo „odgovor“, ne pa na kraj. — § 6, odst. 1 za nemški „erklären“ ima Slpr. „izjaviti“, pisec „javiti“, na tem mestu je „izjaviti“ edino prav. — § 7, odst. 1 „soweit“ je tukaj res „kolikor“, ne „če“; prav tudi ni, da ni prevedeno „im Zeitpunkte“, tu gre res prav za čas; odst. 3: wenn er nicht gleichfalls... Kenntnis hatte, Slpr. „ako ni tudi vedel“ je mnogo bolje od: „če istotako ni vedel“; ne gre za vrsto ali način vedenja, ampak prav za „tudi“ (sc. „on“). — § 9, odst. 1 „abhanden gekommen“ je mnogo širje od „izgubljen“, § 90 men. zak.: „prešel“. Pisec, ki pravilno trdi, da je v zakonu izražena prejemna teorija, sloveni, „Eintreffen“ „zugehen“ s „prejel“ ali celo s „sprejel“, pravilno pa v § 19 „prispie“ in v pripombah k § 142: „ko je odpoved dospela“; prav za to gre, da je izjava dospela v območje tistega, ki mu je namenjena, ne pa zato, ali jo je „sprejel“, dospela mu je učinkovito tudi, če je ne pogleda; Slpr. je za ta del boljši. — § 12, odst. 2 ... in seinem Betriebe, Slpr. „v ... obratu“, pisec „za ... obrat“, prav, ker širše, je prvo, kakor je tudi pisec sam izrazil v § 15, odst. 2. — § 14 „die entsprechende Kenntnis hatte“: pisec „dobro vedel“, Slpr. „primerno vedel“; točno ni ne eno ne drugo, pisec je v svoji pripombi pravilno raztolmačil, kaj pomeni „entsprechend“: enako, prav tako, kakor da je dobil naznanilo — § 15. Ne „zadnje znano stanovanje“, temveč „zadnje zavarovatelju znano...“. V nadaljnjem stavku ni prevedeno „im Zeitpunkt“. — „bei regelmässiger Beförderung“, pisec „ob redni odpremi“, Slpr. „ob rednem pošiljanju“. Da drugo ni prav, je jasno, pa tudi prvo ne ustreza povsem izvirniku; drugo vprašanje je, ali je izvirnik stvarno dober, o tem se sme dvomiti, pisec ga je s prevodom razložil po mojem mnenju pravilno. — V § 17 in na mnogih drugih mestih prevaja pisec „Haftung“ z „jamčenje“ ali „jamstvo“, haften z „jamčiti“, tako tudi Slpr. Ko pa § 106 govori o odgovornosti za napake živine, je „Gewährleistung“ tudi „jamčenje“, Slpr. „jamčevanje“. Da treba razlikovati, ne bo dvoma. „Jamčevanje“ se v omenjenem smislu že precej rabi, ker pač boljšega izraza nimamo. Toda „jamstvo“ za „Haftung“ v zak. zav. pog. naj bi redno ne bilo „jamčenje“, boljša bi bila „zaveza“.

„jamčenje“, „jamstvo“ naj bi ostalo za garancijo; za „Bürgschaft“ imamo „poročstvo“; „odgovornost“ naj bi mislim imela svoje polje v odškodninskem pravu. Priznam, da je včasih težko zadeti pravo. — V § 18 „rok odpovedi“, drugje „odpovedni rok“ za „Kündigungsfrist“. Prav je drugo, prvo bi lahko pomenilo rok za izjavo odpovedi, ne pa rok, ki naj preteče po izjavi, da nastopi učinek odpovedi; Slpr. ima isto hibo. — § 19, odst. 1, „s koncem koledarskega leta, ko se je mogla“, prav je „v katerem se je mogla“. — § 20 in dr. „Anspruch“ je tu „zahtevek“, na mnogih mestih je „zahteva“. Tudi med tema dvema izrazoma se da razlikovati, pisec pa ju rabi pomešano. V odst. 2 pa je „Anspruch“ ostal nepreveden; v Slpr. to ne škodi, ker je rečeno, da se dajatev „zahteva“, pri piscu pa se „uveljavlja“. — „Bezugsberechtigter“ pač ni „upravičeni prejemnik“ (tako tudi Slpr.), tu gre za to, da je dajatev odklonjena. — § 23, odst. 5 „Auflösung des Vertrages“, „razveza“ (Slpr.) bo boljše od „ugasnitev“. Slednje naj bi se rabilo za prestanek ipso iure; odst. 6; „Versicherungsanstalten auf Gegenseitigkeit, Slpr. ... na vzajemnost, pisec „na vzajemni osnovi“; ali ne „na osnovi vzajemnosti“? — § 28 marginale, beseda „zavarovanj“ spada na konec, tako Slpr. — „Frei“ sloveni pisec dosledno z „odvezan“, točneje je „prost“ (Slpr.), ker gre za učinek, ki nastopa ipso iure. — V § 29, odst. 1 ne „opominjan“ marveč „opomnjen“, enkrat je zadosti; odst. 2 in na drugih mestih „lösen“, „auflösen“ (den Vertrag) pač ne „razveljaviti“, Slpr. „razvezati“, jaz bi bil za „razdreti“; odst. 4 ne „dolžne“, temveč „zaostale“ (rückständig). — § 50, odst. 1 tretja vrsta, samo „in“ pač ne zadostuje za „ist aber“, Slpr. „pa“ je mnogo točnejši. — Zgrešeno je: v času, ko se je ponudba stavila in sprejemom ponudbe, Slpr. boljše, boljše tudi pisec v § 37. — § 52 in drugje „verwirken“, „Verwirkung“, „izgubiti“, „izguba“, prof. Lapajne rabi „zapraviti“, kar pa tudi ne ustreza vedno. Na vsak način bo malokdo ob izrazu „Dogovori o izgubi“ misli na „Verwirkungsabreden“, treba bo kaj dodati v pojasnilo: pravic do dajatve ali sl. — Lapsus calami je, da je „Leistung“ prevedeno z „obveza“. — Časovni „nachdem“ pisec sloveni dosledno s „po tem ko“ ali „po tistem ko“. Smisel je s tem čisto zatmenjen; „v enem mesecu po tistem, ko je zavarovatelj zvedel...“ se lahko razume takole: zavarovatelj je zvedel na pr. 5. novembra, odpove torej lahko še celi december, po izvirniku pa samo do 3. decembra. — Odst. 2 in drugje „Ausübung“ ni „uveljavljanje“ (Geltendmachung), temveč „izvršitev“, „izvrševanje“, ali pa glagolski. — Odst. 4 in drugje „wirksam“ naj bo „pravomočen“, na nekaterih mestih „ima veljavo“, Slpr. „dobi moč“? dobro ni ne eno ne drugo, treba si pomagati z „učinek“, „učinkovit“. — § 33, odst. 4. Prevod je zgrešen. Izvirnik ima tri primere, samo v prvem gre za to, kdaj je zavarovatelj zvedel, v drugem in tretjem ne, po piščevem pa v vseh treh, Slpr. pravilen. — § 34, odst. 1 „mit seinem Willen herbeigeführt“ naj bo „ki ga je povzročila njegova volja“, prav Slpr. „ki se je povzročilo z njegovo voljo“. „Unverzüglich“ je, na par mestih „takoj“, sicer pravilno „nemudoma“. — § 39, odst. 2, ne „vsako potrebno pojasnilo“, marveč „vsako pojasnilo, potrebno...“ (Slpr.). „Belege“, ali so to res kar „dokazi“, ali ne samo listinski dokazi? — „billigerweise zugemutet werden kann“: „v kolikor je po pravici in vesti smatrati, da jih zavarovalec lahko dobavi“, Slpr. „v kolikor se more po pravici domnevati, da jih naj dobavi...“ Slpr. je slab, pa tudi pišček ne ustreza povsem; mislim, da bi se moralo reči nekako tako: „kolikor je pravično zahtevati, da naj jih dobavi...“ — § „zuungunsten“, „Nachteil“, pisec „v škodo“, Slpr. „kvar“: razlikovati kaže „Nachteil“ in „Schade“, enako „prid“ in „korist“, ki ju Slpr. razli-

kuje, pisec pa ne. — § 45 „Entgegennehmen“ je lahko „sprejemati“, toda v zvezi s „ponudbo“ moti, ker bi se lahko mislilo, da gre za „Annahme“. — § 44 „Befugnis“, Slpr. redno „oblast“, pisec redno „pravica“ pa tudi „pooblastilo“; „oblast“ bo bolje; še bolje bi bilo — čisto, ne vedno — glagolski „sme“. — § 46 v „ponudnici ali...“ prav „in“. — § 48. „Nach Massgabe des Vertrages“ ni „na osnovi pogodbe“, marveč „kakor določa pogodba“. — § 54, odst. 2 ne „po pogodbi“, marveč „po pogodbah“. — § 56 Za „befolgen“ bo „upoštevati“ premalo krepak izraz, v § 160: „ravnati se po“ je bolje. — § 57, odst. 2. Potroški niso napravljani po nalogih, temveč zaradi nalogov, Slpr. prav; beseda „toliko“ je dodana brez potrebe (ni edini primer te vrste). — § 58, odst. 1. Izvirnik razlikuje „Feststellung“ od „Ermittlung“, prevod ne. — § 62, odst. 2. „In häuslicher Gemeinschaft“ mora živeti tudi uslužbenec, oba prevoda sta za ta del napačna, pravilno v § 75; — odst. 3 „aufgeben“ ni „ne uveljavljati“, temveč (Slpr.) „opustiti“, to je na tem mestu čisto kaj drugega. — § 66 „Wechsel in der Person“ ni „izprememba“, marveč (Slpr.) „menjava“, — §§ 69 in sl.: „für fremde Rechnung“ ni „na“, marveč „za tuj račun“, to je lahko stvarna razlika; v odst. 5 na koncu ni prevedeno „zur Versicherung“, kar smisel popolnoma spremeni, Slpr. prav. — § 70 „befriedigt“ je tu „krit“, na drugem mestu je „poplačan“, Slpr. tu „zadoščeno“, drugje „poplačan“. — §§ 71 in drugi „das Verhalten und die Kenntnis“ „vedenje in vednost“, Slpr. „vedenje in znanje“; ali bi bilo „držanje“ prehud germanizem? točno bi bilo, s „Verhalten“ je izražena tudi pasivnost, z „vedenjem“ ali „ravnanjem“ (§ 105) ne. — § 75 „način označen v pogodbi“ v izvirniku ne meri na škodo, temveč na eksplozijo, Slpr. točnejši. — § 83, odst. 1, ne „če se je prekinilo“, marveč „da se je...“. — § 85, odst. 2 je zgrešen, Slpr. pravilen. — § 88 in dr. „Fruchtgenussrecht“ „pravica uživanja“, ali ne „pravica užitka“ ali kar „užitek“? — § 90 in dr. „Hagelschlag“, „toča je nastopila“, rekel bi prosto „toča“ (tako tudi pisec v § 89), če pa je potreben glagol, pa toča „pobije“. — § 91 „Anzeige“ je v marginalu „naznanilo“, v tekstu „prijava“. — § 94, odst. 2, § 95 „beziehen“ ni „uživati“, marveč „dobivati“ (Slpr.). — § 97, št. 4: „bei oder aus Anlass der Beförderung“ „kadar ali ker se prevažajo“, Slpr. prav tako, pa ne točno. — § 105, odst. 1 „behördlich“ „oblast“; za „Behörde“ kaže rabiti „oblastvo“, „oblastvo“ ima „oblast“, ne „oblast“ ima „oblast“. — § 115, odst. 2 „Weiterbeförderung“ ne bo „nadaljnja odprema“, Slpr. „v nadaljnje prevažanje“ je bolje, morda še bolje „nadaljnji prevoz“. — § 115 „Ablieferung“ naj bi bilo „oddaja“, ne „izročitev“. — § 116. „Ladung einnehmen“ je nasprotno od „löschen“, če je drugo „razkladanje“ je prvo „nakladanje“ (vkrcavanje, izkrcavanje); „sprejemati“ je napačno, prevoznik sprejema blago, preden ga naklada, transportno zavarovanje blaga se začne s predajo blaga prevozniku, ladje pa z začetkom nakladanja. — § 119 „unabhängig vom Willen“ ne brez... volje; temveč „neodvisno od volje“, kar je lahko stvarna razlika; odst. 4 ne „in“, nego „ali“. — „Haftpflichtversicherung“ „zavarovanje jamstvene dolžnosti“, Slpr. pravilnejše „zavarovanje odgovornosti“. — § 120, odst. 2 „Sicherheit“, „varščina“ je en način „varnosti“, ki je širši pojem, na Dolenjskem se „varnost dati“ rabi v smislu „Sicherheit leisten“. — § 121 in dr. „begründen“ (v smislu: zur Folge haben) „ostvariti“ mi je povsem novo, Slpr. „osnovati“, morda „utemeljiti“, „biti povod, vzrok“; odst. 3: „geführter Rechtsstreit“ ni samo „uvredna“, marveč tudi „vojena“, nadaljevana pravda; za stroške to ni brez pomena; pravdo je zavarovalec začel po zavarovateljevi pobudi, nadaljeval jo je pa, dasi mu je zavarovatelj v teku pravde naložil, naj

neha pravdati se. Kdo bo plačal stroške nadaljnjega pravydanja? — §§ 122, 159, 158 in dr. „vorsätzlich“ je piscu „namenoma“, „premišljeno“. Mislim, da moramo razlikovati, v kazenskem pravu „naklepno“ (s umišljajem), v civilnem „namerno“ (določno). — § 123, odst. 1. S tem, da so besede „v tej lastnosti“ postavljene na drugo mesto kot v Slpr., je določba postala težko razumljiva. — § 127, odst. 1. Zastavno pravico imam na stvari, ne do stvari, drugo bi lahko pomenilo obligacijski zahtevek, da se mi stvar, ki naj mi služi za zastavo, res izroči v zastavo. — § 131, odst. 2, ne „pri življenjskem zavarovanju koga drugega“, marveč „pri zavarovanju na življenje koga drugega“, to je povsem druga stvar, Slpr. prav. — § 132, odst. 2 na koncu „pa četuti se je imenovanje v pogodbi preje izvršilo“, prav „pa če tudi ... preje izvršilo v pogodbi“, Slpr. prav; odst. 15 „steht zu“ „preide“, napačno, preiti name more nekaj, kar je imel kdo drugi, v tem primeru pa drugi pravice baš ni pridobil, ona „ostane“ meni. — § 135 „Begünstigungsklausel“, „klavzula pogodovanja“, tako tudi Slpr., toda ta rabi za „Begünstiger“ dosledno „pogodovanec“, pisec pa „koristnik“; ne očitam, sam imam isti greh; od „koristnika“ ni samostalnika za „Begünstigung“, „pogodovanje“ pa ni naše. — § 134, odst. 1, ne „za tisti znesek“, temveč „na tisti znesek“, tisk. napaka, pa prav nerodna, ker obrača smisel. — § 140 „Rückkauf“ „povratni odkup“ je pleonazem, „odkup“ zadostuje. „Abfindungssumme“ „pogoditvena vsota“, tako tudi Slpr., morda „odpravnina“? — § 142, odst. 1 „unterbleibt“ je čisto objektivno, „se opusti“ manj, rekel bi „izostane“; odst. 2, ne „ko je nastop...“, nego „pri katerem je“, slično v § 146, odst. 1.

Kakor se vidi, ni mnogo resničnih napak, ki kvarijo ali zatemnjujejo smisel in ki bi imele pomen za prakso. Prepričan sem, da se da kolikor toliko točen prevod težjega zakona napraviti le, če sodelujeta dva, in sicer najbolje, pa tudi najzamudneje tako, da vsak napravi svoj prevod in da ju potem primerjata. Samo pregled po lingvistu ne zadostuje, ker se lingvist nepravnik ali ne bo upal mnogo popravljati, da ne pokvari smisla, ali pa bo popravljaj brez zadostnega ozira na pravni pomen.

Stvarno kazalo je dobro sestavljeno; rabo knjige bo olajšalo, da je pisec določbe, ki se tičejo posameznih panog zavarovanja, zbral pod posebnimi vodilnimi besedami in jih tako zbrane uvrstil v splošni abecedni red gesel.

Nekaj tiskovnih pomot je ostalo nepopravljenih; naj omenim važnejše: str. 27, vrsta 2, ne „more“, temveč „mora“; str. 31, vrsta 9, ne „in“, temveč „ali“; str. 57, zadnja vrsta, za „Stroške“ dodaj „prepisov“; str. 40, vrsta 6, za „je“ dodaj „zavarovalčevo“; str. 42, vrsta 4, za „je“ dodaj „kdo“; str. 95, pripombe, odst. 1, ne „nadzorovanju“, marveč „nadzavarovanju“; str. 114, § 69, odst. 4, ne „zavarovalčeve“, nego „zavarovančeve“; str. 155, § 86, vrsta 5, za „red“, dodaj „in“; str. 179, § 150, na koncu, ne „rento“, temveč „rente“; § 161, odst. 2, vrsta 1, ne „mora“, temveč „more“.

Bojim se očitka, da sem preveč prostora porabil za oceno razmerno dobre knjige. Saj je skoraj res, toda knjiga je bila nujno potrebna, kdor si jo nabavi, naj si, kolikor mi da prav, popravi pomote, v drugi izdaji mi morda da prav pisec sam. Na vsak način pa ima požrtvovalni pisec tudi pravico zahtevati, da se plod njegovega velikega truda ne odpravi s par površnimi frazami, temveč oceni resno, kakor je delo resno. In slednjič, marsikaj naj ne velja samo za ocenjeno knjigo.

M. Škerlj.

Veselý J.: Slubní soud. Příspěvek k dějinám procesního práva. Knihovna sborníku věd právních a státních. N. ř. číslo 18 a) obor právovědecky. Praha 1939. 78 str.

J. Veselý, docent pravne fakultete na Karlovi univerzi v Pragi, se odlikuje po izredni znanstveni delavnosti. Kot cand. iur. je sestavil l. 1929. v seminarju pok. prof. dr. M. Stiebra plastično sliko sodnega postopka pred češkim deželnim sodiščem v 16. stoletju.¹ Po dovršenih študijah pa se je kot asistent pravne fakultete posvetil kritičnemu proučevanju pravnih virov 16. stoletja, zlasti Viktorina Kornela z Všehrd in Rožmberske pravne knjige.² Zdaj se je lotil še „Statuta ducis Ottonis“, kjer ga je zanimal predvsem pravni institut „slubní soud“, ki ga omenja § 13 najmlajše redakcije omenjenih statutov iz l. 1257. V tem viru najdemo poleg latinskega besedila več značilnih čeških pravnih izrazov n. pr. tudi „narok“ in „sok“.

Z razlago instituta „slubní soud“ so se bavili dotlej že številni zgodovinarji: Palacký, H. Jireček, Jičínský, Tomaschek, Dudík, Brandl, Vacek, Šujan, J. Kapras, R. Rauscher in W. Weizsäcker. Večinoma so se zadovoljili s tem, da so razčlenili češki izraz etimološko in dobljeno mnenje skušali spraviti v sklad z latinskim beseditom omenjenega člena statutov. Zato so bili v pretežni večini mnenja, da predstavlja „slubní soud“ neko razsodišče, ki je sodilo s prisedniki iz vrst ljudstva o stvareh male vrednosti brez predpisov formalnosti in brez pravice do priziva.

Veselý pa je zavzel drugačno stališče. Dotedanji način raziskavanja se mu ni zdel popoln. Zato je privzel za tolmačenje pravnega instituta še IV. poglavje Rožmberske pravne knjige, kjer se omenja „slubní řeč“. To poglavje pa stoji v nekem nasprotju do VIII. poglavja iste pravne knjige. Že Brandl, Zigel in Čada so trdili, da je sestavljena Rožmberska pravna knjiga iz več delov, ki so različne starosti. R. Rauscher in O. Markov sta dokazala, da je VIII. poglavje v jedru starejše od IV. Veselý pa je uspelo s spretno analizo dognati, da gre v obeh poglavjih prilično za iste primere kaznivih dejanj, da se pa dokazna sredstva bistveno razlikujejo in sicer predpisuje VIII. poglavje božjo sodbo (ordale) z vodo in žarečim železom v t. zv. narok primerih, IV. poglavje pa, ki je mlajše in predelano, pa uporablja kot dokazila prisego s soprisežniki (prisežnimi pomagači). V primerih, kjer predvideva VIII. poglavje ordal z vodo, ima IV. pogl. 2 soprisežnika, kjer pa zahteva VIII. pogl. ordal žarečega železa, predpisuje IV. pogl. 6 soprisežnikov. IV. poglavje pa obravnava pravno postopanje „slubní řeč“, t. j. dokazno postopanje s prisego. Zato tudi „slubní soud“ ne more pomeniti razsodišče, marveč postopanje pred rednimi sodišči v malotnih (bagatelnih) stvareh, kjer se ni uporabljalo kot dokazno sredstvo božja sodba, marveč prisega. S svojo razlago je dospel Veselý do podobnega rezultata, kakor ga je dosegel T. Tara-

¹ Pře líčení před českým soudem zemským. Práce ze seminářů právnické fakulty Karlovy university v Praze. seš. č. 7. Seminař prof. dra M. Stiebra. Praha 1930, 32 str.

² Příspěvky ke kritice textu právních pramenů šestnáctého století I. Všehrd a desky zemské. Praha 1934, 111 str. II. Zůstání přešpurské. Praha 1935 (Práce ze seminářů českoslov. právních dějin na právnické fakultě Karlovy university v Praze. č. 19, 21.); O text IV. hlavy Rožmberské knihy, Sborník věd právních a státních 36 (1936) 159 sl.

novski glede srbske porote srednjega veka, ki ne predstavlja posebne oblike sodišča, marveč le dokazno sredstvo.³

V posebnem ekskurzu se je bavil pisec še s pravnim institutom „naroka“, ki ga v prenesenem pomenu vsaj po nazivu poznamo tudi v jugoslovanskih pr. virih.⁴ Postopanje „narok“ se je vršilo v primerih tatvine, kjer je bil storilec neznan, ukradene stvari pa ni bilo mogoče najti. Okradeni je moral prijaviti tatvino sodišču, ki je odredilo oficialno preiskavo, da se ugotovi dejstvo tatvine in višina škode s „certum testimonium vicinorum“. Pozvali so vse, ki bi mogli o storilcu kaj vedeti. Kdor je ovadil domnevanega storilca (nařknouti), je postal s tem tožitelj = sok. Od ovaditelja je prejelo postopanje naziv: narok. S tem pa se je mogel začeti redni pravdni postopek, v katerem se je mogel obdolženec sprva očistiti suma le s pomočjo božjega sode. Zato je pa ta način postopanja „naroka“, ki se je razširil od tatvine na druge zločine, moral z odpravo božjih sodb izginiti.

Dr. Jos. Žontar.

Vassileff Il. Boris: *La responsabilità penale del tubercolotico dal punto di vista medico-legale*. Prefazione del Prof. Ar. Morselli, Seconda edizione. Sine anno. Str. 211.

Knjiga bolgarskega zdravnika-ftizeologa dr. Borisa Il. Vassileffa, ki je študiral v Italiji, je imela nenavaden zunanji uspeh. Doživela je dve izdaji v italijanščini ter je izšla tudi v bolgarščini, ruščini in nemščini. Prepuščajoč oceno njene čisto medicinske strani strokovnjakom, se hočemo omejiti le na oni del njenih zaključkov, ki spadajo v področje kazenskega prava in kriminologije.

Vprašanje o odnosu med tuberkulozo in kriminaliteto je v italijanski strokovni literaturi obravnaval že avtorjev učitelj A. Morselli v svoji razpravi p. n. Lo stato attuale nelle nozioni scientifiche sui rapporti fra tubercolosi e criminalità (1910). Predmet specialnih raziskavanj dr. Vassileffa pa je bilo vprašanje o kazenski odgovornosti tuberkuloznih delinkventov v zvezi z etiologijo zločinstvenosti oseb, ki bolujejo na tej zavratni boleznii.

Pisatelj skuša dokazati, da obstoji med tuberkulozo in kriminaliteto mnogo ožja zveza kakor se navadno misli. To dejstvo razlaga avtor s tem, da „la delinquenza del tubercolotico... ha la sua causa nello stato di intossicazione cerebrale tubercolotica“ (str. 135). Mnoge tuberkulozne osebe, kakor zatrjuje Vassileff, so nagnjene k afektivnim izbruhom in nasilnim dejanjem, nevarnim za družbo. Med njihovimi delikti prevladujejo kazniva dejanja zoper osebe (delitti contra persona fisica), nasilna anarhistična in podobna dejanja.

Na podlagi svojih raziskavanj o vplivu tuberkuloze na duševno stanje bolnikovo prihaja Vassileff do zaključka, da je večina tuberkuloznih zmanjšano vračunljiva („semi-infermità di mente nell'individuo tubercolotico“, str. 178). Tej svoji tezi pripisuje avtor značaj znanstvenega aksioma (str. 27). Še bolj radikalno mnenje oblikuje pisatelj na str. 168., ko označuje večino tuberkuloznih za psihopatične in duševno bolne: „... Il tubercolotico, per la maggior parte dei casi, è un psicopata, un ammalato di mente“ (str. 168).

Pri avtorju se opaža ono stremljenje, kolikor le mogoče raztegniti pojem zmanjšane vračunljivosti, zoper katero je upravičeno svaril

³ Istorija srpskog prava u Nemanjičkoj državi III./IV. Beograd 1935, 209—218.

⁴ Mažuranić, Prinosi za hrv. pravnopovj. rječnik 716.

odlični nemški kriminalist Wilhelm Kahl: „Nichts hat den Begriff der verminderten Zurechnungsfähigkeit so sehr in Misskredit gebracht als der Mangel seiner scharfen Abgrenzung... Durch nichts würde seine Anwendbarkeit in der Rechtsprechung so sehr erschwert werden als durch unangemessene Erstreckung auf alle nur denkbaren geistesdefekten Verbrecherkategorien.“ (Kahl: Die strafrechtliche Behandlung der geistig Minderwertigen.) Avtorjeva analiza pojma zmanjšane vrčunljivosti je površna. Zelo komplicirane psihiatrične in pravne problematike tega vprašanja, ki jo obravnavajo s tako izčrpnostjo Wilmanns, Cramer, Schultze, Kahl in dr., se Vassileff ni niti dotaknil.

Pojem psihopatije pri tuberkuloznih razlaga avtor skrajno široko, Romantizem Novalisa, religioznost Frančiška Asiškega, revolucionarnost Kereenskega spravlja Vassileff v vzročno zvezo z jetiko! Omenja tudi zvezo med tuberkulozo in genialnostjo takih mož kot Molière, Mozart, Chopin, Maupassant in dr. (Str. 125): „All'effervescenza ideativa di alcuni grandi poeti e scrittori coopera, in gran parte, la intossicazione tubercolare.“ (Str. 125.) Vsako mero presegajo po svoji neokusnosti avtorjeva izvajanja, ki se nanašajo na osebnost ustanovitelja krščanske religije: „Cristo fu tubercolotico... Egli condusse una vita molto anti-igienica e di eccessivo strapazzo fisico, morale e mentale“... (str. 118).

Avtor naglaša, da nastopa kot zdravnik-naturalist, ki se opira na realizem in pozitivizem („che si basa sul realismo e sul positivismo“, str. 109). Toda na žalost je to tista vrsta nekritičnega naturalizma, ki jo je uvedel v kriminologijo Cesare Lombroso in ki vodi do prenagljenih generalizacij, apodiktičnih trditev in navidezno-znanstvenih hipotez. Nekritičnost kvari tudi oni del knjige, ki vsebuje izsledke pozitivnega znanstvenega raziskovanja.

Povsem nenavadno je, da je avtor na mesto uvoda priobčil zasebna pisma številnih učenjakov, publicistov, advokatov itd., ki proslavljajo njegove znanstvene zasluge in celo označujejo avtorja kot „una natura generosa, aperta al senso profondo della pietà umana.“

A. Maklecov.

Donnedieu de Vabres L.: La crise moderne du droit pénal. La politique criminelle des états autoritaires. Paris 1958. Librairie du Recueil Sirey, str. 225.

V svojem najnovejšem delu nam pisec sistematično prikazuje kriminalno politiko ter poedine kazenskopravne ustanove avtoritarnih držav: Italije, Nemčije in Rusije, katero smatra celo kot „un gouvernement autoritaire... au plus haut degré“ (str. 142). In ko o njej nadaljuje „Il y a, aujourd' hui, moins de liberté en Allemagne qu' en Italie, moins de liberté en Russie qu' en Allemagne“ (str. 142), se je kot svobodni duh že opredelil ter označil svoje stališče, ki ga zavzema do omenjene trojice avtoritarnih držav. Ker je vsak kazenski zakonik bolj kot kateri koli drugi ob svojem nastanku veren odraz vsakokratnih kulturnih, političnih, socialnih in gospodarskih razmer, zato je povsem razumljivo, da pisec kot Francoz, ki je že iz tradicije demokratično usmerjen, načeloma odklanja kazenskopravno doktrino avtoritarnih držav. Toda njegova metoda je povsem kritična; saj nam na koncu svoje knjige podaja še kratak pregled reform, ki bi jih bilo treba izvesti na temelju pridobitev avtoritarnega kaz. prava tudi pri onih kaz. zakonikih, ki temelje idejno na franc. code pénalu iz l. 1810. ter so prežeti z individualizmom in liberalizmom prejšnjega stoletja.

Iz omenjene trojice kazenskopravnih sistemov mu je fašistično kazensko pravo še najbližje. Ideje italijanskih kazenskopravnih šol so še prežive in njihova tradicija je še premočna, da bi bil možen tako radikalen prelom idej v kriminalni politiki, kakor to vidimo v nemškem nacionalsocialističnem, še bolj pa v sovjetskem kaz. pravu. Novi ital. kaz. zakonik, ki je v glavnem delo pravosodnega ministra Rocca, je, kar se tiče njegove idejne osnove, inspiriran po tehnično-juridični šoli. Tipično avtoritarnega najdemo v njem le toliko, kolikor kaže izredno strogost do političnih kaznivih dejanj ter v njegovi izredni zaščiti družine, države in narodnega gospodarstva. Tako ima italij. kaz. zak. celo posebno poglavje o deliktih zoper narodno gospodarstvo, industrijo in trgovino. (V njem normira tudi zaščito dela!) Nasprotno pa hodi, kakor bomo to še videli, nacionalno soc. kaz. pravo povsem nova pota, tako da je razlika med njim in prednacionalnosocialističnem kaz. pravom mnogo večja kakor pa med sedanjim in starim italij. kaz. zak. iz l. 1889.

Nemško nac. soc. kaz. pravo pa karakterizira pisec po tudi že v nemški kazenskopravni znanosti ustaljenih označbah kot „pravo volje, rase in zdravega ljudskega pojmovanja“. Kot pravo volje ga smatra zaradi tega, ker poudarja nac. pravo prvenstveno subjektivno plat kaz. dejanja; tkz. notranji dejanski stan se mora v mnogo večji meri upoštevati kot zgolj zunanji znaki kaznivega dejanja, ki tvorijo njegov objektivni ali zunanji dejanski stan (Willensstrafrecht). Po svojem poglavitnem namenu, kateremu naj to pravo služi, ga pisec označuje kot pravo rase (Rassenstrafrecht). Kot takega ga pisec odklanja; kajti pravno neenakost ras je smatrati le za zatirjevano, ne pa za znanstveno dokazano. Pravo „zdravega ljudskega pojmovanja“ pa se javlja v načelu, ki določa, da se naj vsa sporna pravna vprašanja rešujejo tako, kot to zahteva zdravo pojmovanje nemškega ljudstva (Gesunde Volksanschauung). Seveda se pisec ni mogel spuščati v podrobno razpravljanje poedinih ustanov nac. kaz. prava, saj so mu bile na razpolago samo uradne spomenice o bodočem kaz. zakoniku, dokončen, v posamezne paragrafe stiliziran načrt pa javnosti še ni bil objavljen. Nemško nac. kaz. pravo je piscu tudi realnost, ki je pogojena po „skupnosti krvi in zemlje ter zvestobe do vodje in ljudskega občestva“.

Nasprotno pa je pisec do sovjetskega kaz. prava, ki zasleduje v načelu iste cilje kot nac. pravo, malodane brez simpatij. Državo pojmuje le kot umetno tvorbo, ki odgovarja vsakokratnim časovnim prilikam; človek pa je permanentna stvarnost. Zaradi tega je podrejevanje bitnih interesov poedinca onim države protivno naravi. Ker je že komunistični družabni ustroj načelno protiven vsaki individualnosti, zato se tudi sovjetsko kaz. pravo prvenstveno bavi z zaščito države in njenih ustanov, zlasti pa „s pridobitvami proletarske revolucije“. Ta zaščita pa prehaja že v sovraštvo do onih, ki vzbujajo še tako rahel sum, da so protivniki kake proletarske ustanove. Toda „La haine n'est pas constructrice“ (str. 201). In kaz. pravo, ki ne sledi načelu, da je človek rojen, da ljubi, ne pa da sovraži, nasprotuje svojemu pravemu namenu.

Vendar pa je pisec po kritični presoji omenjenih pravnih sistemov ugotovil trojen napredek v primeri z liberalnim kaz. kravom: avtoritarno kaz. pravo nam nudi vzgled realnosti, vzajemnosti in primerne strogosti kaz. prava. Sedanje, liberalno usmerjeno kaz. pravo se je v preveliki meri posluževalo fikcij, s katerimi se je hotelo izogniti mnogim težkočam in z njimi razrešiti preporna vprašanja. Na primerih, ki jih pisec v svoji knjigi obravnava, nam kaže fiktivni značaj mnogih pravnih ustanov ter pravi, da so fikcije v pravu „un mol oreiller offert à la paresse du juge“ (str. 203). Premočno poudarjeni individualizem

je oslabil zavest solidarnosti. To je dobilo svoj odraz tudi v kaz. pravu, ki je v prvi vrsti dajalo svojo zaščito interesom poedinca, dočim sta država in družba uživale mnogo manjšo kazenskopravno zaščito. Nazadnje pa so prepogoste pomilostitve, prekomerna in nekritična uporaba pogojne obsodbe ter pogojnega odpusta odvzeli kaz. pravu ono resnost in strogost, ki mu mora biti že po namenu lastna, ako hoče uspešno zasledovati svoj cilj. Brezdvomno so piščeve ugotovitve, zlasti pa poslednja, povsem v skladu z dejanskim položajem in sedanjem kaz. sodstvu. Tudi pri nas moremo na eni strani ugotoviti prepogoste pomilostitve, na drugi pa presplošno izrekanje pogojnih obsodb, tako da se v ljudstvu že utrjuje zavest, da ima storilec pri prvi storitvi kaz. dejanja celo pravico do pogojne obsodbe, ne pa da je to sodnikova diskrecijska pravica.

Pisec zavrača tako avtoritarno kakor tudi liberalno kaz. pravo. Bodoče kaz. pravo mora biti pravo delovnega ljudstva, pri čemer pa ne sme temeljiti na dogmi o razrednem boju niti ne sme biti pravo rase. Vsi dosedanji kaz. zakoniki, zlasti pa franc. code pénal iz l. 1810., so bili zakoniki meščanstva, to je narodove manjšine. Zato predvideva pisec „réformes de structure“, ki se izraža v socializaciji kaz. prava. V mnogo večji meri, kot se je to dosedaj vršilo, se mora upoštevati pripadnost k izvestnim poklicem. Poklic tvori namreč eno izmed integralnih sestavin človeške osebe. Deloma se je ta pripadnost k izvestnim poklicem že upoštevala, ko so kaz. zakoniki uvedli posebne sankcije za storilec, ki pripadajo k določenim poklicem ter je bila storitev kaz. dejanja v zvezi s poklicem. Početek profesionalnega kaz. prava pa vidimo v disciplinskem pravu, katerega smatra pisec za „droit pénal professionnel du premier degré“.

To so v glavnem misli, ki jih pisec razvija v svoji knjigi. Vsaka stran je bogata na globokih pravnofilozofskih mislih, s katerimi pisec utemeljuje svoja dognanja. Pričujoče delo ni samo sijajen prikaz kriminalne politike omenjenih držav, nego nam jasno očrtava nastanek novega prava, ki ima svoj izvor v državi ali rasi ali razredu.

Dr. R. Trofenik.

Maklecov Aleksander: Marriage and the Family in Soviet Russia. Posebni odtis iz East Europe, 1959, štr. 79—102.

Pod tem naslovom, ki se slovenski glasi: „Zakon in rodbina v Sovjetski Rusiji“, je profesor ljubljanskega vseučilišča A. V. Maklecov napisal v reviji „East Europe“ zanimivo poročilo.

Po pojmovanju sovjetskih oblastev in ideologov je rodbina samo še atavističen ostanek buržujske družbe, institucija, ki odмира in je na tem, da se odpravi. Že z zakonom iz leta 1918., ki urejuje civilni položaj zakona, rodbine in varuštva, so sovjeti priznali kot edino legalno obliko zakona med možem in ženo civilni zakon, t. j. tak zakon, ki je vpisan v uradu za civilni register. Mož in žena sta popolnoma enakopravna, med otroki poročenih in neporočenih staršev ni nobene razlike. Adopcija je protizakonita in neveljavna. Glavna podlaga za rodbinsko pravo je zakonik iz leta 1926, ki obsega norme o zakonu, rodbini in varuštvu in je stopil v veljavo dne 1. januarja 1927. Po novem zakoniku zakoni, sklenjeni v cerkvi po 20. decembru 1917, niso bili priznani. Razen zakonov, vpisanih pri uradih za civilni register, so bili priznani tudi tako zvani „de facto zakoni“, ki nastanejo 1. zgolj zaradi spolnega občevanja, 2. zaradi skupnega gospodinjstva, 3. vzrejanja otrok, 4. medsebojnega pomaganja. Francoski pravniki take zveze oznamenujejo kot „union libre sans mariage“ ali „mariage de seconde

classe". Zakoni se kaj lahko razvežejo. Zadostuje medsebojni sporazum, pa tudi enostranski izrek volje, samo moža ali samo žene. Razveza stane 5 rublje, vsa procedura traja samo 15 minut. Pomisleke, ki so jih nekateri izražali, da bi bilo vendar treba razvezni postopek skrbneje izvajati, je gospa Kolontai pobijala s teorijo o „giblivosti“ v seksualnih razmerjih, češ da za delavski razred ne sme biti trdnih seksualnih vezi. Materinstvo ne zasluži posebne pažnje toliko v interesu samih žena kakor zaradi ekonomskega blagostanja države, da se po besedah gospe Kolontai obvaruje moč žene pred iztrošenjem zaradi rodbine in jo more bolj racionalno izkoristiti za dobrobit skupnosti. — Ruske žene pa niso vse pokazale volje, sprejeti ta nova gesla, ter so tudi na strankinih kongresih izpovedovale odločno nasprotovanje. Zahtevale so zlasti registracijo zakona, razen tega so se, posebno kmetje, tudi v cerkvah poročali. Razen tega so nastale velike nevšečnosti zaradi neplačevanja alimentov in ker je silno naraščala kriminaliteta med otroki.

Ti pojavi so polagoma zganili sovjete, da so začeli misliti na reforme ter odstopati od strogih ideoloških načel in določb rodbinskega zakonika iz leta 1926. Tako so l. 1927. dovolili adopcijo in pa izročitev otrok v skrbstvo posameznim obrtnikom ali kmetom, ki so postali otrokom varuhi. Ni trajalo dolgo, pa so se že pojavile pritožbe zaradi krutega ravnanja z otroki.

Sovjeti so sedaj spoznali, da te razmere škodujejo narodu in slabijo njegovo vojaško moč. Pokazali so že večkrat, da znajo opustiti temeljna načela komunističnega nauka, kadar to zahtevajo utilitaristični ali taktični razlogi. Tako so tudi zgolj iz takih razlogov spremenili rodbinski zakonik iz l. 1926. ter proglasili dne 27. junija 1936 nov zakon. Na to zakonodavno delo je pripravljalo v časopisju obdelovano geslo, da je treba povzeti „borbo zoper zanemarjanje rodbine in rodbinskih dolžnosti“.

Zakon je določil, da se odslej morata na razpravo zaradi razveze zakona vabiti oba zakonca in da se dejstvo razveze zabeleži v potnem listu. Kadar se izda naredba, da mora oče plačevati vzdrževalnino za otroke, znaša ta eno četrtnino njegovega dohodka za enega otroka, eno tretjino za vzdrževanje dveh otrok in polovico za tri ali več otrok. Ako oče ne plača, ga sodišče lahko obsodi na zapor do dveh let. Tudi se odreja pomoči za matere, ki imajo več kot šest otrok.

Prof. Maklecov nam je poslužil tudi z navedbo ruske literature o seksualnem življenju in o seksualni vzgoji moderne mladine, ter o kriminaliteti med otroki in naraščanjem. Na koncu ugotavlja, da je rodbina v Rusiji kljub ostrim posegom s strani države in globokim pretresljanjem vendar pokazala trdoživost in veliko moč, in se tolaži z mislijo, da bo napad na te najglobokejše biološke in moralne temelje socialnega življenja končno ostal brez uspeha.

Dr. F. Skabernè.

Dr. Ruven Anton: Trgovački zakon kraljevine Jugoslavije. „Themis“, Zagreb 1938. Mala 8°, str. 501, cena vez. 99 din.

Zepna izdaja z opazkami iz službenega obrazloženja vladinega predloga na novi trg. zakon in z odločbami stola sedmorice, stola sedmorice odd. B. in avstr. vrhovnega sodišča, za katere izdajatelj misli, da bodo rabljive tudi po novem zakonu. Takih odločb bi se bilo po mojem mnenju našlo še več, zlasti tudi za poglavje o družbah z o. z., kjer izdajatelj sploh ne navaja odločb.

Annuario di Diritto comparato e di Studi legislativi, XIV, fasc. 5. Vsebinska: Mazzoni I., Esame comparato delle fonti di regolamento del lavoro. Abriss der deutschen juristischen Literatur des Jahres 1957. - Sommari di Legislazione internazionale, anno 1957.

Dr. Eisner B.: Die Rechtsstellung der ausländischen Handelsgesellschaften in Jugoslawien nach dem neuen jugoslawischen Handelsgesetz. Posebni odtis iz Mélanges Streit. Atene, 1959. Str. 281—298.

Dr. Eisner B.: Treba li u našem jedinstvenom gradjanskom zakoniku predvideti zakonsko pravo prvokupa (prekupa, preće kupnje)? Posebni odtis iz Arhiva, Beograd, 1959. Str. 5.

Gospodarska struktura Slovenije v luči poklicne statistike in delavskega zavarovanja. Izdal Socialno ekonomski institut v Ljubljani. 1959. Str. 37, kart 16.

Dr. Kostić M. Lazo: Administrativno pravo Kraljevine Jugoslavije. Treća knjiga: Nadziranje uprave. Geza Kon. Beograd. 1959. Str. 351.

Dr. Leitner Alfred: Uvod u studij poreznog prava. Samozaložba. Zagreb. 1959.

Maklečov Aleksander: Zadaci i metode izučavanja kriminaliteta u Jugoslaviji. Posebni odtis iz Arhiva. Beograd. 1959. Str. 16.

Mal. J.: Svoboda ali sužnost. Posebni odtis iz Časa. Ljubljana. 1959. Str. 4.

Dr. Matijević Ivo — dr. Čulinović Ferdo: Komentar zakona o izvršenju i obezbeđenju. IV. knjiga, 5. §§ 122 do 147. Štamparija Svetlost. Beograd. 1959. Str. 1647—1726.

Peritch M. J.: Sur la Nouvelle Route. Posebni odtis iz La Revue Mensuelle. Genève, 1959. Str. 8.

Dr. Stražnicki Milorad: Tumač trgovačkoga zakona od 28. listopada 1937. Jugoslavenska štampa. Zagreb. 1959. Str. 673.

Članki in razprave v pravniških časopisih. Arhiv LVI, 5: Spektorski E.: Pavle Novgorovcev. Maklečov A.: Zadaci i metode izučavanja kriminaliteta u Jugoslaviji. Vladislavljević M.: Postanak države. Blagojević B.: Zakonsko nasledjivanje u svojini između bračnih drugova. Popović V.: Dvostruko oporezivanje i oporezivanje preduzeća sa ograncima u više države. Popović S.: Unapredjenje državnih činovnika po skraćenom roku. — Arhiv LVI, 4: Struve P.: Polazni problemi sociologije ekonomskog života. Todorović M.: Mišljenja o državnim dugovima kod merkantilista i kameralista. Lazarević T.: O pritvoru dužnika. Djordjević J.: Američki federalni ustav i federalizam u svetu. Popović V.: Dvostruko oporezivanje i oporezivanje preduzeća sa ograncima u više država. Arandjelović D.: Interesantni slučajevi iz francuske jurisprudencije. — Branič 9: Vukčević R.: Mesto zakona — uredbe o sudijama. Kazimirović R.: Relativno-filozofski i crkvenopravni pogledi h. c. Dr. Živojina Perića. Mišić D.: Da li maloletnik ima svojevoljnost. Stefanović B.: Da li muž za svoju ženu kod dela uvrede i klevete može podizati tužbu? — Mjesečnik 10: Dolenc M.: O pravilnim granicama sudske vlasti u krivičnim stvarima. Rastovčan P.: O akcijskom zakonu nacistične Njemačke. Politeo I.: Sporovi oko nadležnosti i postupka. Trgovčević M.: Iz prakse državnog saveta. Kun I.: Prilog tumačenju § 246 zakona o radnjama. Brkić M.: O najmu brodskego osoblja. Čurić I.: O ograničenju tuženoga traženja iz § 547/II grpp. Špan I.: Da li se načelo publiciteta javnih knjiga odnosi i na hipotekarnu tražbinu. — Policija 9—10: Džisalović R.: Smisao odredbe člana 29 od. 1. Septembarskog ustava. Mišić D.: Osmogodišnjica Jugoslovenskog ustava. Vuković S.: Obeležja naredbe opšteg značaja i naredjenja za pojedine slučajeve iz čl. 67 ZUU po sadržini. Kulaš J.: Krivična od-

govornost lekara i nadrilekara. Kecojević S.: Kazne, mere bezbednosti i odmeravanje kazne po projektu zakona o istupima. Pavlović V.: Da li saučesnici u vojnim krivičnim delima odgovaraju po opštem ili vojnom krivičnom zakoniku? Petrović B.: Žene sudije. Gavrilović V.: Javno mišljenje. Djordjević T.: Nekolike krivične praznovrice. — **Pravosudje 9—10:** Politeo I.: Povodom novih sudskih uredaba. Danić D.: Povodom novih sudskih uredaba. Sajovic R.: Usoda zakona o sodnikih. Kušej G.: Ustavopravna pitanja koja se nameću u vezi sa izdavanjem Uredbe o postavljanju sudija redovnih sudova i Uredbe o odgovornosti redovnih sudija. Vukčević R.: Šesta godišnja skupština Udruženja sudija Kraljevine Jugoslavije. Radojković M.: Žene u sudskoj struci. Ljujić P.: Depolitizacija sudija i njihova nezavisnost. Djisalović R.: Raspuštanje Narodne skupštine. Pavlović V.: Naši vojni sudovi. Lekić N.: Da li radniku sa mesečnom platom pripada nagrada za prekovremeni rad? Gojković M.: Naknada štete zbog gubitka matere.

Razne vesti.

Vrhovno sodišče v Ljubljani. Z uredbo o poslih pravosodstva z dne 27. septembra 1959, ki ureja sodno organizacijo v banovini Hrvatski in podreja sodišča iz teritorijev, priklopljenih tej banovini, apelacijskemu sodišču v Zagrebu, je bil s 1. novembrom 1959 oddelek B stola sedmorice v Zagrebu ukinjen. Njegovi posli, kolikor se nanašajo na kraje, ki so podrejeni poslej apelacijskemu sodišču v Zagrebu, so bili preneseni na stol sedmorice v Zagrebu, za posle sodišč, podrejenih apelacijskemu sodišču v Ljubljani, pa se je s čl. 21 uredbe osnovalo **Vrhovno sodišče v Ljubljani**. S kraljevim ukazom so bili imenovani k vrhovnemu sodišču tudi že naslednji dosedanji člani odd. B. stola sedmorice in sicer za predsednika dr. Konda Jakob, za sodnike Arnerič Ljubomir, Lajovic Anton, dr. Gaber Milko, dr. Fišinger Josip, dr. Munda Avgust, dr. Pihler Fran, dr. Petelin Bogdan, za vrhovnega državnega tožilca Milanović Ljubomir, za namestnika vrh. drž. tožilca dr. Stuhec Anton. Tako se po skoro dvajsetih letih vrača zadnja sodna stopnja iz Zagreba nazaj v Ljubljano, seveda tokrat v obsegu in s kompetencami, določenimi v sodno organizacijskih in procesnih zakonih. Kakor je najvišje sodišče vsakemu narodu čuvar pravičnosti in nepristranosti, obenem mu pa tudi izpopolnjuje in utemeljuje pozitivno zakonodajo, tako smo trdno prepričani, da bo tudi vrhovno sodišče v Ljubljani upravičilo vse take nade in želje, ki se stavljajo vanj. Zato vrhovno sodišče in njegove člane v naši sredi najiskreneje pozdravljamo.

Osebnosti. Za sodnega inspektorja je postavljen dr. Bizjak Ivan. Nadalje so postavljeni za sodnike okrajnih sodišč dr. Dev Miroslav (Maribor), dr. Omladič Franc (Kozje) in Kermavner Boris (Cerknica), za pristava dr. Blejce Konrad (Logatec) in Czerny Igo (Velike Lašče), za namestnika državnega tožilca Perovšek Martin (Novo mesto). — Premeščen je sreski načelnik Milač Ivan v Črnomelj, za sreskega načelnika v Dravogradu je postavljen Skale Otmar. — Odvetniško pisarno sta odprla dr. Prah Karl v Celju in dr. Modic Heliodor v Ljubljani. — V pokoj je stopil namestnik dr.